

APICC
Empatie. Cooperare. Profesionalism

MONITORIZARE ȘI ANALIZĂ

Radar AI în audit

Inițiative, metode și garanții pentru auditul public extern

Asociația Profesională a Auditorilor Publici Externi
„Înalta Curte de Compturi” - A.P.I.C.C.

15 octombrie 2026 | Ediția APICC

Tema săptămânii: cum măsurăm beneficiul unui instrument de inteligență artificială în audit.

01	Radarul săptămânii	Patru materiale, cu data, stadiul și limitele.
02	Tema săptămânii	De la minute estimate la rezultat verificat.
03	Repere practice	Comparație, fișă de evaluare și riscuri.

00

Sinteza săptămânii

Ce este nou și ce rămâne de verificat

Un instrument poate scurta redactarea unei note. Beneficiul pentru serviciul public sau pentru o misiune de audit apare numai dacă nota finală este verificată, costul întregului proces este cunoscut și timpul eliberat are o utilizare identificabilă.

Oficiul Național de Audit al Regatului Unit a publicat la 14 octombrie un studiu de caz despre transcrierea și rezumarea întâlnirilor din serviciul de probațiune. În aceeași zi, instituția supremă de audit din Statele Unite a analizat capacitatea Departamentului Apărării de a aplica propriile reguli de utilizare responsabilă a inteligenței artificiale. O analiză internațională tratează infrastructura de calcul, iar programul de pregătire a auditorilor anunță următoarea etapă. [1-8]

Tema urmărește un fir practic: **ce anume a făcut instrumentul, ce a corectat omul și ce poate fi atribuit, în mod credibil, tehnologiei**. O estimare de timp, satisfacția utilizatorilor și calitatea rezultatului sunt măsuri diferite. Ele nu trebuie adunate ca și cum ar demonstra același beneficiu.

CUPRINS

01	Radarul săptămânii	3
02	Tema săptămânii	5
03	Relevanță pentru România	8
04	Ce poate fi utilizat în practică	10
05	Riscuri și limite	11
06	Concluzie și bibliografie	12

Delimitarea noutății: studiile din Regatul Unit și Statele Unite sunt din 14 octombrie, analiza internațională din 13 octombrie, iar sesiunea profesională anunțată este din 8 octombrie. Nu sunt prezentate drept rezultate demonstrate ținte de program ori economii calculate din ipoteze.

Publicație profesională a asociației; nu reprezintă o poziție oficială a Curții de Conturi.

Au fost urmărite publicațiile instituțiilor supreme de audit și ale organizațiilor profesionale menționate în aria acestui buletin. Selecția de față se limitează la documentele accesibile și verificate; absența unei știri din buletin nu dovedește absența altor practici.

01

Partea I — Radarul săptămânii

Instituție, data publicării, stadiu real, date, garanții și limite

1. Regatul Unit — transcrierea întâlnirilor și măsurarea productivității

Oficiul Național de Audit al Regatului Unit (National Audit Office) examinează pentru Parlament utilizarea resurselor publice. În noul studiu de caz, urmărește instrumentul Justice Transcribe, folosit de serviciul de probațiune din Anglia și Țara Galilor. Ofițerii trebuie să consemneze întâlnirile cu persoane supravegheate; timpul de redactare reduce timpul disponibil pentru interacțiune și pentru cazurile complexe.

Studiul urmărește identificarea nevoii, adaptarea unei tehnologii guvernamentale existente, testarea, extinderea și monitorizarea beneficiilor. Este un exemplu de implementare administrativă, cu limite de evaluare pe care instituția de audit le descrie explicit. [1-2]

Data și stadiul real: 14 octombrie 2026; studiu de caz asupra unui instrument în utilizare operațională după extinderea națională din februarie-martie 2026. Studiul nu certifică modelul.

Fapte și afirmații ale instituției: instrumentul produce transcriere și rezumat din înregistrarea unei întâlniri. Personalul verifică și corectează nota înainte de salvarea în sistemul de cazuri. Pilotul a cuprins 40 de angajați, iar 30 au completat sondajul final. Extinderea a vizat aproximativ 11.000 de angajați. [2]

Date, tehnologie și garanții declarate: înregistrările audio sunt șterse după generare; transcrierile și rezumatele provizorii după 30 de zile. Nota revizuită rămâne în sistemul instituțional. Raportul descrie implicarea echipelor de implementare și a personalului din teren. Nu publică modelul exact, un set local de testare sau o măsură independentă a performanței sale. [2]

Limite: verificarea internă a găsit inexactități în 20% din înregistrările finale examinate, îndeosebi în numele persoanelor și instituțiilor; nu este precizat numărul înregistrărilor verificate. Instituția de audit nu a inspectat modelul, codul, instrucțiunile ori rezultatele testelor și nu a verificat independent beneficiile comunicate. Nu se poate estima din acest raport rata erorilor în întreaga populație. [2]

Interpretarea buletinului: accesul la instrument, folosirea lui, timpul estimat și calitatea notei acceptate sunt etape distincte. Relevanța pentru audit este în metoda de evaluare, nu în preluarea economiei de timp din probațiune. [Pagina oficială](#) · [raportul integral](#).

2. Statele Unite — capacitatea reală de supraveghere a sistemelor

Oficiul pentru Responsabilitate Guvernamentală (Government Accountability Office), instituția de audit a Congresului, a examinat cum Departamentul Apărării pune în practică principiile sale pentru utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale. Într-o organizație cu multe aplicații și componente, o politică centrală are efect numai dacă rolurile, personalul și coordonarea sunt funcționale. [4]

Data și stadiul real: 14 octombrie 2026; audit de performanță realizat între septembrie 2024 și octombrie 2026. Cazurile examinate sunt aplicații diverse, aflate în stadii diferite; raportul nu validează un model.

Fapte și constatări ale raportului: consiliul însărcinat cu utilizarea responsabilă nu s-a întrunit de la sfârșitul anului 2024 până în august 2025. Nu avea stabilite suficient rolurile și frecvența reuniunilor. În februarie 2026 erau ocupate trei dintre cele zece posturi autorizate în structura specializată. Instituția de audit a recomandat formalizarea modului de lucru și examinarea resurselor umane. Departamentul a fost de acord; recomandările erau deschise la consultare. [4-5]

Date și limite: auditorii au examinat documente, au realizat interviuri și au selectat câte un caz din zece componente pentru un sondaj. Selecția nu permite generalizare statistică la întregul departament. Nu sunt publicate precizia, cazurile omise, alarmele false, biasul ori schimbarea performanței în timp pentru modelele din aceste cazuri.

Interpretarea buletinului: existența unui comitet nu este un control suficient. Sunt verificabile întâlnirile, deciziile, problemele escaladate, termenele și competențele disponibile. Particularitățile militare limitează transferul instituțional. [Raportul integral](#) · [pagina cu recomandări](#).

3. Analiză internațională — investițiile în calcul trebuie justificate

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică analizează politicile prin care guvernele asigură accesul la resursele de calcul necesare inteligenței artificiale: echipamente, capacități de procesare și servicii. Pentru o instituție de audit, problema este dacă investiția ori subvenția răspunde unei cereri demonstrate și dacă beneficiarii pot folosi capacitatea la un cost sustenabil. [6]

Data și stadiul real: 13 octombrie 2026; analiză comparativă de politici. Exemplele naționale se află în stadii diferite. Nu este un audit tehnic al centrelor de date.

Fapte și afirmații ale instituției: raportul descrie furnizarea publică directă, achizițiile, subvențiile, măsurile de piață și strategiile. Evidențiază necesitatea corelării capacității cu cererea locală și disponibilitatea limitată a evaluărilor comparabile privind eficacitatea intervențiilor. [6]

Date, metodă și limite: anexa clasifică documente strategice din 46 de țări membre ale Parteneriatului Global pentru Inteligență Artificială și din Uniunea Europeană, în forma disponibilă la mai 2026. Prezența unui obiectiv în strategie nu dovedește instalarea capacității; lipsa lui nu dovedește absența investițiilor. Documentul nu testează securitatea vreunui sistem și nu oferă rezultate de performanță pentru modelele care ar fi găzduite acolo. [7]

Interpretarea buletinului: auditul unei investiții poate compara cererea estimată, costul complet, utilizarea efectivă, accesul beneficiarilor și capacitatea de schimbare a furnizorului. Aceasta este o propunere editorială, nu o concluzie despre un stat din anexă. [Raportul integral](#) · [anexa metodologică](#).

4. Cooperare profesională — echipele își definesc problema înainte de experiment

Inițiativa de Dezvoltare a Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit (INTOSAI Development Initiative) sprijină competențele și capacitatea instituțiilor de audit. Programul AI & Tech in Audit Challenge 2026 urmărește formarea unor echipe care să definească probleme concrete și să exploreze instrumente potrivite activității lor. [8]

Data și stadiul real: anunț din 8 octombrie 2026 pentru două sesiuni introductive online. Etapa documentată este pregătirea și schimbul profesional; pagina nu demonstrează un prototip finalizat ori un instrument operațional.

Fapte și afirmații ale instituției: sesiunile anunțate prezintă obiectivele, structura și pașii următori. Pagina nu publică seturi de date, modele, teste, rezultatele participanților ori economii de timp. Nu poate fi atribuită o performanță tehnică programului.

Interpretarea buletinului: o echipă poate folosi această etapă pentru a fixa produsul acceptabil, populația de testare, riscurile și condițiile de oprire înainte de alegerea instrumentului. Participarea la program nu înlocuiește validarea locală. [Pagina oficială](#).

02

Partea a II-a — Tema săptămânii

De la timp economisit la rezultat verificabil

De la minute estimate la beneficiu verificat

Serviciul de probațiune din Anglia și Țara Galilor supraveghează persoane care execută sancțiuni în comunitate sau sunt eliberate din penitenciar. Consemnarea întâlnirilor susține urmărirea cazurilor. În acest context, Justice Transcribe preia o parte din munca de transcriere și rezumare, iar personalul rămâne implicat în documentarea întâlnirii. Noul studiu al instituției britanice de audit oferă punctul de plecare pentru o întrebare aplicabilă și auditului: cum demonstrăm beneficiul după verificarea rezultatului? [1–3]

Fapte și afirmații ale instituției

Raportul descrie un pilot cu 40 de angajați, dintre care 30 au completat sondajul final. Verificarea internă a identificat inexactități în 20% dintre înregistrările finale examinate, în principal scrierea numelor și instituțiilor. Numărul înregistrărilor verificate nu este precizat; procentul nu poate fi generalizat. Extinderea națională la aproximativ 11.000 de angajați a avut loc în februarie–martie 2026. [2]

Fluxul descris este: înregistrarea întâlnirii, transcriere și rezumat, revizuire și corectare, salvarea notei în sistemul de gestionare a cazurilor. Înregistrarea audio este ștearsă după generare, iar transcrierile și rezumatele temporare după 30 de zile. Raportul semnalează lipsa unui mecanism de control al exactității transcrierii originale. [2, p. 12–14, 19]

Limita misiunii: anexa metodologică precizează că auditorii au examinat documentație sintetică. Nu au inspectat modelul, instrucțiunile, codul, metodele și datele de testare sau rezultatele modelului și nu au verificat independent rezultatele comunicate. Prin urmare, studiul nu demonstrează precizia tehnică a produsului. [2, p. 21–22]

Ce reprezintă cifra orelor economisite

Publicația de transparență a Ministerului Justiției, actualizată la 16 septembrie 2026, înregistrează peste **1,6 milioane de întâlniri rezumate** între 7 octombrie 2025 și 14 septembrie 2026. Folosind ipoteza operațională de **10 minute economisite pe întâlnire**, rezultă aproximativ **266.667 de ore**. Ministerul califică explicit calculul drept ilustrativ, nu estimare statistică formală. El nu surprinde variațiile duratei, tipului întâlnirii, practicii utilizatorului sau calității rezumatului. [3]

Interpretarea buletinului

Aritmetica este reproductibilă: $1.600.000 \times 10 \div 60 \approx 266.667$. Ipoteza celor zece minute necesită însă verificare separată. Un contor de utilizări nu măsoară durata corectării și nici activitatea realizată cu timpul eliberat.

Sunt trei întrebări distincte: cât timp s-a eliberat, cum a fost folosit și ce rezultat suplimentar a produs. O estimare poate fundamenta o decizie, dacă este etichetată ca estimare și actualizată prin observații.

Interpretarea buletinului: un program de verificare propus

Următoarele proceduri sunt propuneri editoriale pentru evaluarea unui instrument de transcriere sau rezumare. Nu descriu teste efectuate de instituția britanică și nu constituie un standard obligatoriu.

1. Definim rezultatul care trebuie acceptat

Unitatea de lucru poate fi o notă de interviu acceptată după revizuire. Se stabilesc dinainte elementele indispensabile: participanți, afirmații relevante, perioade, sume, rezerve, documente promise și divergențe. Textul elegant, dar incomplet, nu îndeplinește cerința.

Înainte de testul trebuie diferențiate erorile de formă de cele care modifică sensul. Atribuirea unei afirmații altei persoane sau omiterea unei negații pot fi mai grave decât mai multe greșeli de ortografie. O medie a exactității poate ascunde această diferență.

2. Măsurăm întregul proces

Pentru procedura obișnuită și pentru cea asistată se înregistrează separat pregătirea, prelucrarea, verificarea, corectarea și înregistrarea rezultatului. Se păstrează și reluările, întârzierile tehnice, cazurile abandonate și documentele refăcute manual.

Timpul net eliberat pe caz este diferența dintre timpul total al procedurii obișnuite și timpul total al procedurii asistate, la un nivel de calitate comparabil. Costurile recurente de administrare, instruire și monitorizare se analizează distinct, pentru a nu dubla sau omite cheltuieli.

3. Construim o comparație credibilă

Compararea utilizatorilor voluntari cu cei care refuză instrumentul poate reflecta experiența sau motivația lor. Compararea lunii curente cu o lună anterioară poate reflecta schimbarea volumului de muncă. Aceste diferențe trebuie consemnate.

Când este fezabil, cazurile comparabile pot fi repartizate aleatoriu între proceduri. În alte situații, o introducere etapizată permite comparații între echipe și perioade. Se urmăresc durata și complexitatea întâlnirii, calitatea sunetului, experiența operatorului și tipul dosarului. Dacă factorii nu pot fi controlați, concluzia rămâne limitată.

4. Verificăm calitatea independent de utilizator

Un revizor care nu cunoaște modul de redactare poate compara nota finală cu o referință verificată. Pentru transcriere, referința poate presupune înregistrarea originală, numai dacă păstrarea și accesul sunt justificate juridic și tehnic. Dacă aceasta nu mai există, limitele reconstrucției se raportează.

Se urmăresc omisiunile importante, afirmațiile adăugate, atribuirea vorbitorilor și erorile rămase după controlul uman. Indicatorul relevant pentru utilizare este calitatea notei acceptate. Performanța modelului și eficacitatea revizuirii umane se raportează separat.

Economie de timp acceptabilă: un rezultat final cel puțin la nivelul cerut, obținut cu un efort total mai mic și cu riscuri controlate.

De la eficiența sarcinii la valoarea pentru misiune

O instituție supremă de audit ar putea testa transcrierea interviurilor, sinteza răspunsurilor entității sau pregătirea unei cronologii. Alegerea ar trebui legată de un blocaj identificat: note întârziate, verificări repetate ori timp mare de căutare. Simplul fapt că instrumentul poate genera un text nu justifică folosirea lui într-un dosar.

Interpretarea buletinului: propunerea de mai jos este generală. Nu afirmă existența unor asemenea instrumente într-o anumită instituție și nu transferă rezultatele britanice asupra auditului.

Trei utilizări care pot fi evaluate concret

Interviul de audit. Se măsoară timpul până la nota verificată, numărul corecțiilor de sens și proporția afirmațiilor relevante omise. Auditorul confruntă declarațiile cu alte probe. Transcrierea exactă a unei declarații nu dovedește că declarația este adevărată.

Analiza răspunsului entității. Instrumentul poate propune o asociere între fiecare observație a entității și constatarea la care se referă. Testul verifică dacă au fost păstrate obiecțiile, documentele invocate și rezervele, inclusiv argumentele care contrazic proiectul auditorului. Se măsoară timpul de analiză până la poziția profesională documentată.

Cronologia unei achiziții sau investiții. Un asistent poate propune ordonarea documentelor și extragerea datelor. Verificarea urmărește exactitatea fiecărei legături cu documentul, actele omise și distincția dintre data emiterii, comunicării și intrării în vigoare. Calculul termenelor se verifică prin reguli explicite; o simplă sortare de date nu este, prin ea însăși, inteligență artificială.

Cum evităm o concluzie prea favorabilă

Testul include documente dificile și cazuri fără rezultat, nu doar demonstrații reușite. Se păstrează versiunea modelului, instrucțiunile, setul de documente și modificările configurației. După o actualizare, se repetă un set stabil de cazuri pentru a identifica schimbarea performanței.

Datele de testare trebuie să fie adecvate limbii și domeniului. Pentru nume, sume, negații și termeni juridici, o rată medie de corectitudine poate fi insuficientă. Analiza pe categorii de cazuri arată unde instrumentul este utilizabil și unde este nevoie de o procedură alternativă.

Ce facem cu timpul eliberat

Conducerea poate urmări dacă timpul este folosit pentru proceduri suplimentare, clarificarea probelor contradictorii, reducerea întârzierilor sau revizuirea calității. Aceste efecte au nevoie de indicatori proprii. Nu se echivalează automat orele eliberate cu posturi eliminate sau cu economii bugetare.

O concluzie prudentă ar putea fi: instrumentul scurtează documentarea pentru o categorie definită de interviuri, în condițiile testate, fără creșterea erorilor materiale observate. Ea nu autorizează extinderea la alte dosare, limbi sau niveluri de confidențialitate fără verificare.

03

Relevanță pentru România

Mandat, dosar, probe, date și responsabilitate profesională

Două obiecte de analiză, două responsabilități

Folosirea inteligenței artificiale de către auditor privește modul în care acesta își realizează procedurile și își documentează raționamentul. **Auditarea unui sistem al administrației** privește deciziile entității, folosirea resurselor, serviciul oferit și riscurile pentru persoanele afectate. Un test intern de productivitate nu ține loc de audit al entității, iar o aplicație disponibilă comercial nu este automat adecvată dosarului.

Comparația cu Regatul Unit este metodologică. Mandatul instituțiilor, organizarea serviciului de probațiune, sistemele de evidență și regimul datelor diferă. Cazul american are și particularități militare și de clasificare a informațiilor. Nu pot fi preluate mecanic economiile, structurile de conducere sau procedurile de acces.

Fapte din documentele publice românești

Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale 2024–2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 832/2024, tratează competențele, infrastructura și datele, adoptarea în sectorul public și guvernanța. Anexele includ măsuri pentru pregătirea datelor și pentru achiziția și gestionarea tehnologiilor. Sunt direcții programatice; documentul nu dovedește realizarea fiecărei măsuri. [9]

Interpretarea buletinului: pentru o investiție într-un instrument de transcriere, legătura cu strategia trebuie continuată printr-o nevoie demonstrată, criterii de acceptare, resurse pentru revizuire și evaluarea beneficiilor. Menționarea unei priorități strategice nu justifică singură prețul, selecția furnizorului sau accesul la date.

Mandatul și proba de audit

Regulamentul activității de audit public extern definește probele ca informații utilizate pentru confruntarea aspectului auditat cu criteriile. El include auditul financiar, auditul performanței și auditul de conformitate, iar echipa are acces la documentele și sistemele necesare misiunii, în condițiile mandatului. Un rezumat generat este o informație de lucru: echipa trebuie să-i stabilească proveniența, relevanța și fiabilitatea pentru întrebarea de audit. Textul regulamentului a fost consultat la 15 octombrie 2026. [13]

Protecția datelor trebuie stabilită pentru fluxul concret

Regulamentul general privind protecția datelor cere un temei pentru prelucrare și respectarea principiilor privind scopul, minimizarea, exactitatea, durata păstrării și securitatea. Contractarea unei persoane împuternicite și evaluarea impactului se analizează potrivit rolurilor și riscului concret; evaluarea de impact nu este obligatorie automat pentru orice utilizare a inteligenței artificiale. [11–12]

Consecință practică propusă: înainte de înregistrare se documentează scopul, necesitatea, informarea persoanelor, accesul și retenția. Se verifică dacă apar date sensibile ori date despre infracțiuni și dacă este aplicabil un regim sectorial distinct. Regimul unei discuții de audit nu se deduce din regimul probațiunii britanice.

Limita verificării juridice — 15 octombrie 2026

Au fost consultate anexele strategiei în Portalul Legislativ, textul regulamentului privind protecția datelor și ghidul publicate de autoritatea națională, precum și explicațiile Comisiei Europene privind aplicarea regulamentului despre inteligența artificială. Regulamentul activității de audit public extern a fost consultat direct în Portalul Legislativ. Accesul la forma consolidată a Legii nr. 94/1992 nu a permis reverificarea ei integrală; nu formulăm concluzii privind modificări recente ale legii. [10–14]

Pentru un criteriu juridic al unei misiuni, forma normei și aplicabilitatea ei la data faptelor trebuie fixate în dosar. Propunerile editoriale din această ediție nu înlocuiesc această verificare.

Interpretarea buletinului: condiții de utilizare și întrebări de audit

Confidențialitatea dosarului și securitatea

Un serviciu de transcriere poate primi mai multă informație decât nota finală: vocea, numele, discuțiile incidentale și informații despre terți. Evaluarea trebuie să acopere înregistrarea, transferul, stocarea temporară, rezumatul și copiile de siguranță. Nu este suficientă promisiunea generală că produsul este „pentru companii”.

Contractul și configurația trebuie să clarifice folosirea datelor pentru antrenare, subcontractanții, localizarea prelucrării, accesul de suport, exportul și ștergerea. Accesul se limitează la dosarele necesare. Testarea de securitate ar trebui să includă extragerea neautorizată de informații și instrucțiunile ostile ascunse în documente sau în conținutul transcris.

Trasabilitate, explicabilitate și versiuni

Pentru o notă asistată se păstrează identificatorul sursei, versiunea rezultatului, corecțiile relevante și persoana care a verificat. Dacă sursa audio nu poate fi păstrată, instituția trebuie să stabilească ce verificare rămâne posibilă și să raporteze această limită. Păstrarea nelimitată a înregistrărilor nu este o soluție implicită.

Explicabilitatea utilă auditorului înseamnă să poată identifica de unde provine o afirmație și de ce a fost acceptată. O explicație generată de același model nu este confirmare independentă. Jurnalul tehnic trebuie să permită identificarea modelului și configurației; reproducerea identică nu este garantată doar prin salvarea instrucțiunii.

Afirmații inventate, omisiuni și tratament inegal

Modelul poate adăuga o afirmație care nu a fost rostită, poate omite o rezervă sau poate confunda vorbitorii. Aceste erori se testează pe materiale reprezentative pentru limba română, terminologia instituției și condițiile reale de înregistrare. Se urmăresc diferențe între accente, calitatea sunetului și categorii de documente.

Pentru un clasificator, precizia arată câte alerte sunt corecte, iar rata de identificare arată câte cazuri relevante sunt găsite. Pentru transcriere și rezumare sunt necesare și măsuri distincte ale omisiunilor și erorilor de sens. Acești indicatori nu trebuie înlocuiți cu scorul de satisfacție al utilizatorului.

Dependența de furnizor și răspunderea profesională

Evaluarea economică ar trebui să includă exportul datelor și jurnalelor, costul migrării, continuitatea la indisponibilitate și retestarea după schimbarea modelului. Deținerea interfeței nu garantează controlul asupra tuturor componentelor.

Auditorul care acceptă rezultatul trebuie să poată explica verificarea efectuată. La entitatea auditată se urmăresc, distinct, persoanele care aprobă utilizarea, monitorizează incidentele și decid restrângerea ori oprirea. Absența descrierii publice a acestor controale nu dovedește absența lor internă.

Un rezultat generat nu este, prin el însuși, probă de audit. Un scor de risc nu demonstrează fraudă sau nelegalitate. Verificarea profesională și coroborarea informațiilor rămân necesare.

04

Ce poate fi utilizat în practică

Fișă minimă pentru evaluarea unui asistent

Fișa de evaluare a beneficiului unui asistent

Instrument de lucru propus de buletin. Se adaptează mandatului, dosarelor și regulilor instituției. Nu presupune achiziția unui anumit produs.

1. Problema și produsul final

Descrieți sarcina concretă și livrabilul acceptabil: de exemplu, nota verificată a interviului. Identificați costul sau întârzierea existentă și nivelul minim de calitate.

2. Populația și selecția

Înregistrați toate cazurile eligibile, cele incluse, cele excluse și motivul excluderii. Includeți cazurile dificile și eșecurile tehnice. Justificați dimensiunea testului prin riscurile urmărite, nu printr-un număr convenabil de demonstrații.

3. Comparația

Precizați procedura obișnuită, procedura asistată, perioadele și diferențele dintre grupuri. Menționați dacă măsurarea provine din cronometrare, jurnale, estimarea utilizatorului sau o ipoteză managerială.

4. Timpul și costul complet

Măsurați până la acceptarea rezultatului. Evidențiați pregătirea datelor, corectarea, revizuirea, instruirea, licențele, consumul de calcul, securitatea și administrarea. Separați costurile inițiale de cele recurente.

5. Calitatea și persoanele afectate

Stabiliți înainte de test erorile materiale și pragurile de acceptare. Verificați omisiunile, informațiile inventate și diferențele de performanță între categorii relevante. Documentați cine a revizuit și cum s-au rezolvat dezacordurile.

6. Versiunea și proba evaluării

Fixați modelul, configurația, sursele, rezultatele, corecțiile și decizia de acceptare. Stabiliți ce schimbare declanșează o nouă verificare. Jurnalele nu trebuie să expună date către persoane fără drept de acces.

7. Beneficiul și decizia

Precizați dacă rezultatul reprezintă timp eliberat, reducere efectivă de cheltuieli, capacitate suplimentară sau calitate mai bună. Pentru fiecare beneficiu, identificați dovada, responsabilul și termenul de reevaluare.

O formulă simplă, cu limite vizibile

Beneficiu de timp estimat = numărul cazurilor eligibile × economia netă medie verificată pe caz.

Formula are sens numai dacă media se poate aplica populației respective și dacă sunt păstrate condițiile de calitate. Se raportează variația între cazuri și incertitudinea. Pentru o selecție nereprezentativă, extrapolarea la întreaga instituție poate să nu fie justificată.

Continuare: rezultate acceptabile și resurse pentru control. **Restrângere:** rezultate bune numai în anumite categorii. **Suspendare:** erori materiale persistente, acces nepermis sau imposibilitatea reconstruirii rezultatului. Pragurile se stabilesc înainte de utilizare.

05

Riscuri și limite

Unde se poate pierde beneficiul aparent

Unde se poate pierde beneficiul aparent

Măsurarea incompletă. Se cronometrează generarea, iar corectarea și căutarea surselor rămân în afara calculului. Remediul propus: închiderea măsurării numai după acceptarea livrabilului.

Selecția favorabilă. Sunt analizate doar cazurile reușite sau utilizatorii experimentați. Remediul: registrul întregii populații eligibile, inclusiv renunțările și motivele lor.

Revizuirea superficială. Textul fluent este acceptat mai repede, iar economia provine din reducerea controlului. Remediul: verificarea independentă a rezultatului final și analiza erorilor de sens.

Efectul mediei. Un câștig general poate ascunde pierderi pentru dosare complexe ori pentru anumite categorii de vorbitori. Remediul: rezultate pe categorii relevante și restricții de utilizare.

Modificarea instrumentului. Actualizarea modelului sau a instrucțiunilor schimbă performanța. Remediul: identificarea versiunilor și retestare pe cazuri stabile, păstrate legal.

Beneficiul dublu contabilizat. Aceleași ore sunt prezentate simultan ca reducere de personal și capacitate suplimentară. Remediul: reconcilierea cu activitatea și cheltuielile efective.

Costul de ieșire ignorat. Avantajul inițial depinde de un furnizor, de o ofertă temporară sau de date greu de exportat. Remediul: scenariu de migrare și cost total pe durata utilizării.

Ce nu putem deduce din sursele acestei ediții

Nu există în materialele analizate un set public comun de testare care să demonstreze performanța unui asistent pentru dosarele de audit în limba română. Nu pot fi atribuite instituțiilor de audit românești economiile sau rezultatele administrative din alte țări.

Studiul britanic are o limită explicită a verificării tehnice independente. Sondajul american nu permite generalizare statistică. Clasificarea internațională a strategiilor nu măsoară infrastructura efectiv utilizată. Pagina sesiunilor de pregătire nu prezintă instrumente validate.

06

Concluzie și bibliografie

Concluzii și surse oficiale cu linkuri active

Concluzie

Un proiect de inteligență artificială poate avea valoare chiar dacă beneficiul său nu se exprimă prin reducerea bugetului: mai mult timp pentru cazuri dificile, documentare mai bună sau răspunsuri mai rapide. Fiecare afirmație are însă nevoie de indicatori și probe proprii.

Pentru auditul public, întrebarea utilă este: **ce rezultat verificat obținem, pentru cine, cu ce efort total și cu ce riscuri rămase?**

Când răspunsul se bazează încă pe o ipoteză, aceasta trebuie păstrată vizibilă până când observațiile o confirmă, o corectează sau o infirmă.

Surse principale — linkuri active

[1] National Audit Office, 14 octombrie 2026. Productivity improvement: The Justice Transcribe AI-enabled transcription tool. [Pagina oficială](#).

[2] National Audit Office. Același studiu, document integral, inclusiv anexele 1-2; paginile tipărite 12-22 sunt relevante pentru testare, control și metodă. [Raport PDF](#).

[3] Ministry of Justice și HM Prison & Probation Service. Justice Transcribe data: 7 October 2025 to 14 September 2026, actualizat la 16 septembrie 2026. [Date și limite](#).

[4] U.S. Government Accountability Office, 14 octombrie 2026. Artificial Intelligence: Actions and Opportunities to Implement Responsible Use in DOD, GAO-27-107837. [Raport integral și anexe](#).

[5] Aceași publicație: răspunsul departamentului și stadiul recomandărilor la consultare. [Pagina oficială](#).

[6] Organisation for Economic Co-operation and Development, 13 octombrie 2026. Securing AI compute: Government policy approaches, OECD Policy Briefs nr. 67. [Text integral](#).

[7] Aceași organizație. Supporting materials: Policy Brief Securing AI compute, metodologia și tabelele, situația la mai 2026. [Anexă](#).

[8] INTOSAI Development Initiative, 8 octombrie 2026. AI & Tech in Audit Challenge 2026: Welcoming Webinars 1 and 2. [Pagina evenimentului](#).

[9] Guvernul României. Anexele Hotărârii nr. 832/2024, Strategia națională în domeniul inteligenței artificiale 2024-2027. [Portalul Legislativ](#).

[10] Regulamentul (UE) 2016/679, text publicat de autoritatea națională pentru protecția datelor. [Text integral](#).

[11] Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal. Ghid orientativ de aplicare a Regulamentului general privind protecția datelor. [Ghid](#).

[12] Comisia Europeană. The enforcement framework of the AI Act, actualizare 6 octombrie 2026. Explicație instituțională, fără a substitui norma. [Pagina oficială](#).

[13] Curtea de Conturi a României. Regulamentul privind activitatea de audit public extern, aprobat prin Hotărârea nr. 629/2022, în Portalul Legislativ. [Text oficial](#).

Buletin profesional APICC. Analiza nu reprezintă poziția oficială a unei instituții supreme de audit.